

Kaderrichtlijn mariene strategie

Veld	Invulling	Toelichting
ID:	59	
Titel:	Kaderrichtlijn mariene strategie	
Type:	EU-richtlijn	
Dekking:	Internationaal (regionaal)	
Officiële naam:	Richtlijn 2008/56/EG van het Europees Parlement en de Raad van 17 juni 2008 tot vaststelling van een kader voor communautaire maatregelen betreffende het beleid ten aanzien van het mariene milieu (Kaderrichtlijn mariene strategie)	
Verwijzing:	Officiële site met recht van de EU	
Begin-/eindjaar:	Datum aanname: 17/06/2008 Datum inwerkingtreding: 15/07/2008	De uiterste termijn voor het in werking doen treden van de nodige wettelijke en bestuursrechtelijke bepalingen om aan de richtlijn te voldoen was 15/07/2010.
Verantwoordelijke minister:	Minister van I&W	
Status:	Vigerend	
Toepassingsgebied:	Territoriale zee, EEZ	
Kruisverwijzing:	<ul style="list-style-type: none"> • Nationaal Waterprogramma 2022-2027 • Programma Noordzee 2022-2027 • Structuurschema Infrastructuur en Ruimte • <i>Mariene Strategie (deel 1); Actualisatie van huidige milieutoestand, goede milieutoestand, milieudoelen en indicatoren 2018-2024</i> • <i>Mariene Strategie (deel 2); Actualisatie van het KRM-monitoringprogramma 2020-2026</i> • <i>Mariene Strategie voor het Nederlandse deel van de Noordzee 2022-2027 (deel 3) KRM-programma van maatregelen</i> • OSPAR-Verdrag • Kaderrichtlijn water • Vogelrichtlijn • Habitatrichtlijn • Verordening Natuurherstel 	
Uitvoerende wetgeving:	<ul style="list-style-type: none"> • Waterwet • <i>Besluit van 30 november 2009 houdende regels met betrekking tot het beheer en gebruik van watersystemen (Waterbesluit)</i> 	
Trefwoorden:	Milieu/verontreiniging	

Essentie:

De Kaderrichtlijn mariene strategie is ontwikkeld in navolging van de thematische strategie inzake de bescherming en het behoud van het mariene milieu die op 24 oktober 2005 door de Europese

Commissie is gepresenteerd. Deze strategie heeft tot doel “Europa’s zeeën en oceanen te beschermen en te herstellen en ervoor te zorgen dat de door de mens ontplooidde activiteiten een duurzaam karakter hebben, zodat de huidige en toekomstige generaties kunnen genieten en profiteren van veilige, schone, gezonde en productieve zeeën en oceanen met een rijke biologische diversiteit en dynamiek”. De Kaderrichtlijn mariene strategie is nadrukkelijk bedoeld als het juridische kader om het bovenstaande doel te bereiken en als milieupijler van het bredere maritieme beleid van de EU.

De Kaderrichtlijn mariene strategie stelt een juridisch kader vast voor de bescherming en instandhouding van het mariene milieu, de voorkoming van de verslechtering ervan, en, waar uitvoerbaar, het herstel van dat milieu in de gebieden waar het schade heeft geleden. Daarnaast is het gericht op het voorkomen, verminderen en elimineren van verontreiniging. Het uiteindelijke doel is het bereiken of behouden van een “goede milieutoestand van het mariene milieu” uiterlijk in het jaar 2020 (artikel 1). Een “goede milieutoestand” is in algemene zin in de richtlijn omschreven (artikel 3 lid 5), maar wordt uiteindelijk bepaald op het niveau van de mariene regio of subregio op basis van “kwalitatief beschrijvende elementen” (opgenomen in bijlage I). Op 1 september 2010 heeft de Europese Commissie een besluit aangenomen waarin de criteria en methodologische standaarden zijn vastgesteld voor het bereiken van een goede milieutoestand, conform artikel 9(3) van de Kaderrichtlijn. Deze criteria moeten de lidstaten helpen om voor alle regionale zeeën gecoördineerde mariene strategieën te ontwikkelen die onderling consistent zijn en waarbij de vooruitgang in de verschillende regio’s vergeleken kan worden.

Het toepassingsgebied van de Kaderrichtlijn mariene strategie strekt zich uit tot alle “mariene wateren” (artikel 2). Daaronder zijn alle zeegebieden begrepen die onder de soevereiniteit of rechtsmacht van de lidstaten vallen, inclusief de territoriale zee en de exclusieve economische zone. Kustwateren waarop de Kaderrichtlijn water van toepassing is vallen ook onder de werkingssfeer van de Kaderrichtlijn mariene strategie “voor zover bijzondere aspecten van de milieutoestand van het mariene milieu nog niet zijn behandeld in [de Kaderrichtlijn water] of andere communautaire regelgeving” (artikel 3 lid 1). De Kaderrichtlijn mariene strategie sluit dus nauw aan bij de Kaderrichtlijn water die is gericht op het beheer van stroomgebieden, inclusief kustwateren tot 1 zeemijl.

De kern van de Kaderrichtlijn mariene strategie wordt gevormd door de verplichting voor de lidstaten om mariene strategieën vast te stellen met betrekking tot de onder hun soevereiniteit of rechtsmacht vallende wateren voor de betreffende mariene regio of subregio (artikel 5 lid 1). Voor Nederland is dat de subregio Noordzee als onderdeel van het noordoostelijke deel van de Atlantische oceaan (artikel 4). In de mariene strategieën dient een “ecosysteemgerichte benadering op het beheer van menselijke activiteiten” te worden toegepast en dient bovendien “het duurzaam gebruik van mariene goederen en diensten door de huidige en toekomstige generaties” mogelijk te worden gemaakt (artikel 1(3)).

De Kaderrichtlijn mariene strategie omschrijft vervolgens de elementen waaruit de mariene strategieën dienen te bestaan met bijbehorende deadlines (artikelen 5, 8-11 en 13). Het gaat daarbij om de volgende elementen en deadlines:

- Een initiële beoordeling van de mariene wateren waarin de huidige milieutoestand wordt vastgelegd (2012);
- Een omschrijving van de goede milieutoestand van de betrokken wateren (2012);
- De vaststelling van een reeks milieudoelen en daarmee samenhangende indicatoren (2012);
- De vaststelling en uitvoering van een monitoringprogramma voor voortgaande beoordeling en periodieke actualisering van de doelen (2014);
- De ontwikkeling (2015) en toepassing (2016) van programma’s van maatregelen die het bereiken of behouden van een goede milieutoestand mogelijk maken.

De uitkomsten van bovenstaande elementen dienen te worden gemeld aan de Europese Commissie die beoordeelt of ze in overeenstemming zijn met de eisen uit de richtlijn. De Commissie dient de lidstaten daarover te informeren en kan ze advies geven over eventuele benodigde wijzigingen (artikelen 12 en 16). De lidstaten dienen daarnaast de bevoegde instanties voor de uitvoering van de richtlijn aan te wijzen (2010) en dit te melden aan de Commissie (2011) (artikel 7).

Aangezien de goede milieutoestand uiteindelijk bereikt moet worden op het niveau van de regio of subregio is samenwerking tussen de betrokken lidstaten en (eventuele) derde landen van essentieel belang. De Kaderrichtlijn mariene strategie vereist dan ook dat lidstaten in de betreffende mariene regio of subregio samenwerken om de voor het bereiken van de doelstellingen van de richtlijn noodzakelijke maatregelen en de verschillende elementen van de mariene strategieën te coördineren (artikel 5 lid 2).

Daarbij kan gebruik worden gemaakt van bestaande regionale institutionele samenwerkingsstructuren en regionale zeeverdragen die ook kunnen dienen voor de vereiste coördinatie met derde staten (artikel 6). Voor de Noordzee is dit met name het OSPAR-Verdrag.

De Kaderrichtlijn mariene strategie bevat een aantal uitzonderingen waarop lidstaten zich kunnen beroepen wanneer niet in alle opzichten aan de richtlijn kan worden voldaan. Het kan daarbij gaan om (het uitblijven van) maatregelen waarvoor de lidstaat niet verantwoordelijk is; natuurlijke oorzaken; overmacht; redenen van dwingend openbaar belang; en natuurlijke omstandigheden (artikel 14 lid 1). Daarnaast is er een uitzondering voor het ontwikkelen van (bepaalde) elementen van de mariene strategieën in situaties waarbij er geen significant risico is voor het mariene milieu of wanneer de kosten onevenredig zijn, onder de voorwaarde dat er geen verdere achteruitgang is (artikel 14 lid 4).

De Kaderrichtlijn mariene strategie voorziet in een aparte procedure die door de lidstaten gehanteerd dient te worden om de Commissie te informeren over een probleem dat gevolgen heeft voor de milieutoestand van zijn mariene wateren en dat niet door middel van op nationaal niveau getroffen maatregelen kan worden aangepakt of verband houdt met ander communautair beleid (zoals het gemeenschappelijke visserijbeleid) of met een internationale overeenkomst (artikel 15 lid 1). Daarbij dient de lidstaat passende aanbevelingen te doen wanneer actie door de communautaire instellingen is vereist. De Commissie wordt geacht daarop te reageren en een voorstel te doen aan het Europees Parlement en de Raad (artikel 15 lid 2).

De Kaderrichtlijn mariene strategie bevat verschillende bepalingen om de afstemming met andere Europese regelgeving te verzekeren. Daarbij gaat het onder andere om de Kaderrichtlijn water. Daarnaast bestaat er een nauw verband tussen de Kaderrichtlijn mariene strategie en de Vogel- en Habitatrichtlijn. De bescherming van mariene soorten en habitats die onder de Vogel- en Habitatrichtlijn vallen vormt een belangrijke bijdrage aan de uiteindelijk te bereiken of behouden goede milieutoestand (artikelen 3 lid 5 en 9 lid 1). Gebiedsgerichte maatregelen die lidstaten op grond van de Vogel- en Habitatrichtlijn moeten nemen zullen een integraal deel vormen van de ruimtelijke beschermingsmaatregelen die zij onder de Kaderrichtlijn mariene strategie moeten vaststellen (artikel 13 lid 4).

De afstemming tussen de Kaderrichtlijn mariene strategie en terreinen waar de EU exclusief bevoegd is, in het bijzonder de visserij, is niet in detail geregeld. De Kaderrichtlijn bevat een aantal relevante verplichtingen voor de Commissie, waaronder het doen van voorstellen op verzoek van de lidstaten op basis van de reeds genoemde procedure indien actie door de communautaire instellingen is vereist en een verplichting om een samenvattend verslag uit te brengen van "de bijdrage die door ander communautair beleid ter zake tot de verwezenlijking van de doelstellingen van de [Kaderrichtlijn mariene strategie] wordt geleverd" (artikel 20 lid 3).

De Kaderrichtlijn mariene strategie is door Nederland geïmplementeerd in het Waterbesluit dat is gebaseerd op de Waterwet. De kernelementen van de mariene strategie voor de Noordzee zijn opgenomen in het Nationaal Waterprogramma 2022-2027.

Artikel 23 van de Kaderrichtlijn vereist dat de Commissie de richtlijn uiterlijk 15 juli 2023 zou hebben geëvalueerd en eventueel noodzakelijke wijzigingen voor zou stellen. De uitkomsten van deze evaluatie zijn op het moment van schrijven nog niet gepresenteerd.